REPERTORIUM VAN TIJDSCHRIFTLITERATUUR OP HET GEBIED VAN ACCOUNTANCY EN BEDRIJFSHUISHOUDKUNDE

*Samengesteld door de Stichting voor
Economisch Onderzoek der Universiteit
van Amsterdam, redactie: Mevr. Dra E.
Hijmans en Drs H. J. Kruisinga*

A. ACCOUNTANCY

III. LEER VAN DE INRICHTING

The functions of the Accountant in Large-Scale Industry

Glendinning, R. — De functie van de accountant valt in drieën uiteen. Het verschaffen en op de juiste wijze groeperen van gegevens omtrent de financiële toestand van een bedrijfshuishouding duidt de schrijver aan als „pure accounting”. „Control” omvat het kiezen, groeperen en interpreteren van de gegevens die de leiding van de bedrijfshuishouding behoeft; dit zijn financiële gegevens zowel als cijfers betreffende de kostprijs, en statistieken. Tenslotte brengt de verantwoording van de accountant voor het optreden van zijn ondergeschikten mee, dat hij een leidende en coördinerende functie heeft. Ten aanzien van de verkrijging van financiële gegevens is vooral eenvormigheid nodig; problemen ontstaan o.m. bij samenvoeging van bedrijfshuishoudingen. De vraagstukken t.a.v. „control” spruiten vooral voort uit de geografische en functionele afstanden binnen de bedrijfshuishouding. Bij het grootbedrijf werkt het winstmotief bij de uitvoerders in mindere mate, zodat efficiency controle met behulp van door de accountant te verstrekken gegevens des te belangrijker wordt. De uitvoerder moet „cost-conscious” worden gemaakt, en dit kan alleen doordat accurate en juist gegroepede cijfers snel beschikbaar komen.

Deze standaarden moeten zodanig zijn dat ze afwijkingen van de voorziene gang van zaken direct doen verschijnen in de vorm van geldbedragen.

Het grootbedrijf kan niet langer volstaan met „rule of thumb methods”.

A I

The accountant, 27 Mei 1950.

Rational Interval Determination

Parkinson, Bradbury B. — De zinvolle groepering van cijfers is een belangrijk vraagstuk der accountancy. Het valt uiteen in de eis van volledigheid der verstrekte inlichtingen en die van hun vergelijkbaarheid. De vergelijkbaarheid hangt grotendeels af van de juiste keus van de boekhoudkundige periode.

In dit opzicht heerst nog een willekeur, die vervangen moet worden door stelselmatig handelen.

Wat de lengte van de periode betreft, is het jaar zo ingeburgerd, dat het wel als uitgangspunt gehandhaafd zal blijven. Voor kostprijsberekening, budgetering en tussen-tijdse resultatengegevens zijn het halfjaar, of kwartaal en de vierwelijkse periode in vele gevallen bruikbaar binnen de jaarlijkse balansperiode.

Maar men moet het begin van de jaarperiode juist kiezen, zó dat seizoenfluctuaties de cijfers niet verwringen. Dat wil zeggen dat wordt afgesloten op het moment waarop de activiteit der bedrijfshuishouding het geringst is. De voorraden zijn dan ook meestal minimaal, hetgeen inventarisatie vereenvoudigt, terwijl b.v. ook het aantal debiteuren geringer zal zijn, zodat minder rekeningen afgesloten behoeven te worden. Waar meerdere seizoenspitsen voorkomen, kan men het geschiktste moment vinden door te berekenen wanneer de liquiditeit van de bedrijfshuishouding als geheel het grootst is. Dit tijdstip zal voor verschillende bedrijfstakken verschillend vallen. Ook binnen dezelfde bedrijfstak zal het niet voor alle bedrijfshuishoudingen precies hetzelfde zijn. Echter lijkt bedrijfstaksgewijze eenvormigheid in dit opzicht wel mogelijk; en deze zou aanmerkelijke voordelen meebrengen wat de vergelijkbaarheid der gegevens betreft.

A - III - 1

The Accountant, 6 Mei 1950.

B. BEDRIJFSHUISHOUDING

a. ALGEMENE BEDRIJFSHUISHOUDKUNDE

III. WAARNEMINGSMIDDELEN

Break - even charts

Aan de hand van een artikel in het tijdschrift „Fortune” wordt een zeer korte uiteenzetting gegeven van aard en toepassing van deze grafieken, die beogen administrateur en zakenman snel en overzichtelijk in te lichten aangaande de invloed van veranderingen in het bedrijfsvolume of de kosten op de rentabiliteit.

Er wordt op gewezen dat de kostenlijn in de breakeven chart slechts een benadering is en men dus voorzichtig moet zijn met het trekken van conclusies.

Een aantal grafieken wordt weergegeven ter illustratie.

B a III - 2

Maandblad voor Bedrijfsadministratie, Maart 1950

Mathematische Statistik in der Industrie

Lindner Arthur — Dit artikel beoogt aan te tonen, dat de wiskundige statistiek voor het bedrijfsleven niet alleen nuttig, maar in veel gevallen onontbeerlijk is.

Nadat in het kort is besproken wat onder wiskundige statistiek wordt verstaan, worden enige gebieden genoemd, die voor toepassing in het bijzonder in aanmerking komen: o.m. de marktanalyse, het technische researchwerk, de normalisatie, de kwaliteitsbeheersing. Het belang van de wiskundige statistiek in verschillende gevallen wordt met voorbeelden toegelicht.

Het artikel besluit met een korte beschouwing over het onderwijs in deze methoden, waarin o.m. op de noodzaak van een „laboratorium” voor het uitvoeren van onderzoeken wordt gewezen. Ook intensieve samenwerking van practici, wiskundige economen en andere wetenschapsmensen wordt essentieel geacht.

Het artikel bevat een literatuuropgave.

B a III - 2

Industrielle Organisation, 1950, nr. 4

Enkele aspecten van de „moderne bedrijfsadministratie” en hun belang voor de gemeenteadministratie

Dijk, J. F. van — Schrijver geeft, in aansluiting aan een vorig artikel over de bedrijfsbegroting, een overzicht van de functie van de boekhouding in de moderne administratie. Hij behandelt de wijze, waarop het rekeningstelsel wordt aangepast aan de categorische en aan de organische en functionele begroting, teneinde een geregelde vergelijking van de werkelijke gang van zaken met hetgeen begroot is, mogelijk te maken. Bij een dienstverlenende huishouding of een verbruikshuishouding ontbreekt de vorming van voorraden gereed product, zodat het schema daar eenvoudiger kan zijn. Ook voor dit geval wordt het verband tussen de begroting en de boekhouding geschetst.

B a III - 3/4

Gemeentefinanciën, nr. 4, April 1950

B a VI - 18

V. LEER VAN DE FINANCIERING

Wesen und Bedeutung des Unternehmensvermögens

Walther, Alfred — Dit artikel handelt over de wijze, waarop het kapitaal der bedrijfshuishouding het best kan worden ingedeeld, zowel op de balans als voor andere doeleinden. In dit opzicht wordt critiek geleverd op verschillende schrijvers, o.m. Schäfer, Hofmann en Nicklisch. Naast de liquiditeit, moet volgens de schrijver ook de functie van de kapitaalcomponenten bij de indeling in het oog worden gevat.

B a V 1

Industrielle Organisation April 1950

VI. LEER VAN DE ORGANISATIE

De Indeling van het Bedrijfsleven

Vos, Ir. H. — De sociale verzekering en de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie stellen beide eisen t.a.v. een indeling van het bedrijfsleven; de laatste zelfs op twee manieren, omdat ook de indeling van de vakbonden relevant is.

In dit artikel wordt de indeling van het bedrijfs- en beroepsleven, welke tot stand is gekomen op grond van de Werkloosheidswet, onderzocht in verband met de noodzaak, straks ook een dergelijke indeling te ontwerpen voor de P.B.O. Een verbeterde indeling volgens de werkloosheidswet wordt geschetst, welke volgens schrijver meer mogelijkheden biedt wat betreft aansluiting bij de indeling voor de andere doeleinden.

B a VI - 3

Sociaal Maandblad, nr. 5, 1 Mei 1950

Enige beschouwingen over de ontwikkeling der „supermarkets” of zelfbedieningszaken in de Verenigde Staten van Amerika

Snel, Drs. P. M. M. H. — Hoewel voordien de „zelfbediening” hier en daar wel voorkwam, dateert de opkomst van de z.g. „supermarket” pas van omstreeks 1930.

Naast het „zelfbedieningssysteem” waarbij ’t verkooppersoneel tot een minimum is gereduceerd, wordt zij gekenmerkt door het ontbreken van creditverlening en (meestal) van bezorgservice. Een en ander schept een mogelijkheid om tegen lage prijzen te verkopen, mits tevens een massale omzet kan worden bereikt, zodat de winstmarge laag kan zijn. Hun eerste opkomst bereikten de supermarkets in de depressieperiode na 1929, en toen werden de lage prijzen voornamelijk bereikt door lage bedrijfskosten (voor huur, inrichting e.d.).

Sindsdien zijn echter de bedrijfskosten veel hoger geworden, o.a. door de enorme concurrentie, die zich vooral uit in mooie inrichting der bedrijven. Nu is men dus steeds meer op grote omzetten aangewezen om het bedrijf rendabel te houden. Vandaar de sterke neiging tot parallelisatie, die uiteindelijk voert tot de „reuzen-supermarkets” en het „shopping-center”. Ook is alles erop gericht, de koper te brengen tot het besteden van grote bedragen inééns, door op de kooplust te werken met „mass display” en aantrekkelijke verpakkingen.

Het feit, dat bijna elke Amerikaan een auto heeft, is een belangrijke factor geweest in de ontwikkeling der supermarkets. Ze zijn geheel ingericht op per auto winkelende klanten; de meeste liggen aan de buitenkant van de stad aan grote autowegen, en alle hebben een groot parkeerterrein, meestal in het midden.

De ketting-winkels, die in 1929 in de V.S. hun hoogtepunt hadden bereikt, zijn gedwongen geweest, ook supermarkets op te richten, waardoor zelfs veelal hun eigen merken door de nationaal-bekende fabrieksmerken zijn verdrongen.

De Amerikaanse fabrikanten van merkartikelen houden minder vast aan de gefixeerde verkoopprijzen, zodat ook de in de V.S. zeer talrijke merkartikelen door de supermarkets goedkoper worden aangeboden.

Tegenwoordig verkopen sommige zelfs vers vlees en verse groenten, hoewel nog niet vaststaat in hoeverre dit een grote omvang zal aannemen.

De ontwikkelingskansen buiten Amerika acht schrijver niet zo heel gunstig, gezien de andere koopgewoonten en overige verhoudingen in Europa.

B a VI - 13

Economie, April 1950

Menselijke Problemen in de Onderneming

Scheurs, Dr. Th. A. M. psycholoog — Schrijver vestigt de aandacht op het vitaal belang van de problemen van medewerking en samenwerking in de bedrijven, en breekt een lans voor het instellen van onderricht in de leer der menselijke verhoudingen in de industrie, voor studenten aan instellingen van hoger onderwijs.

Hij adstrueert de wenselijkheid hiervan o.a. aan de hand van een beschouwing van Prof. F. J. Roethlisberger in zijn „Management and Morale”.

B a VI - 9

Economie, April 1950

The Human Equation in Employee Productivity

Roethlisberger, F. J. — In dit artikel worden twee opvattingen met betrekking tot „werk” en „de werker” tegenover elkaar gesteld. De ene, die vrij algemeen verbreed was en nog is, ziet werk als iets in de grond onaangenaams. Wie werkt, „brengt een offer”, en doet dit om zijn levensonderhoud te verdienen. Loon wordt gezien als een soort compensatie voor dat offer, voor de „vermoeidheid” die het gevolg is van het werken; of wel men ziet uitsluitend naar de productiviteit, naar het resultaat dat de werker voor een bepaald loon ter beschikking van de ondernemer stelt. De andere opvatting ziet werk als een activiteit die in menselijke behoeften voorziet, en als een vorm van leven. De motieven van de werker zijn complex; hij is een sociaal wezen dat ernaar streeft zijn vele behoeften (sociale en economische) te bevredigen door middel van samenwerking met anderen.

Deze tweede opvatting geeft de visie van de werker zelf op zijn werk weer. En ze

vormt daarom ook voor de leiding een veel nuttiger en vruchtbaarder uitgangspunt voor de oplossing van het vraagstuk der arbeidsproductiviteit.

Want de bedrijfshuishouding is een organisatie van mensen, en daarom zijn goede verhoudingen tussen die mensen de sleutel tot het efficiënt werken van het geheel.

Alleen de tweede visie op de arbeid maakt zulke goede verhoudingen mogelijk.

B a VI - 13

Industriële Organisatie, 1950, nr. 4

Kan leiding geven „geleerd” worden?

Hoewel creatief vermogen en een minimum aan organisatietalent als aangeboren eigenschappen vereist zijn voor leidinggevende arbeid, zijn er toch ook eigenschappen die op later leeftijd kunnen worden aangeleerd, met name die welke nodig zijn voor het dirigeren, het instrueren en het stimuleren van de arbeidsbereidheid, toewijding en aandacht voor het werk.

Ook de organisatorische bekwaamheid kan worden vergroot, hoofdzakelijk doordat men de mensen leert denken.

Ten aanzien van het instrueren wordt na de oorlog veel gedaan; de BKT (bedrijfskadertraining) die hier veel ingang vond, is niet de enige methode op dit gebied, maar ze berust op goede beginselen, en het is nodig dat ze niet alleen verbreid wordt, maar ook opgenomen en toegepast.

Om goed te kunnen dirigeren, moet men een persoonlijkheid zijn. Persoonlijkheidsvorming kan o.m. worden bevorderd door een juiste sfeer in de bedrijven, die ontwikkeling van wil, gezag, zelfstandigheid en besluitvaardigheid in de hand werken.

Stimuleren kunnen zij, die veel mensenkennis bezitten en een bepaalde, persoonlijke instelling hebben tegenover de mensen waarmee ze te maken hebben.

In de bedrijfshuishouding kunnen deze beide dingen worden aangekweekt.

Hiertoe is nodig, dat de „persoonlijkheid” van het bedrijf door elk lid van het personeel kan worden gevoeld.

Het voorbeeld van de leiders is in dit verband ook van veel belang.

B a VI - 16

Doelmatig Bedrijfsbeheer, nr. 5, Mei 1950

Profit Leaks; How to find them and plug them

Mc. Cormick, E. J. — Met behulp van een stelsel van grafieken, waarin het feitelijk verloop van kosten — en winstcijfers wordt getoetst aan standaarden, kan de bedrijfsleiding op korte termijn de gang van zaken overzien.

In dit artikel wordt het gebruik van dergelijke grafieken besproken aan de hand van een hypothetisch geval.

B a VI - 18

Factory Management and Maintenance, April 1950

Enkele aspecten van de „moderne bedrijfsadministratie” en hun belang voor de gemeente-administratie

Dijk, J. F. van — De functionele resp. organische begroting, welke een taakstellend karakter heeft, is niet geschikt als machtigingsbegroting van de gemeenteraad aan het college van B. en W. omdat zij:

- 1e. te gecompliceerd is om leesbaar te zijn voor de niet-comptabel geschoolde raadsleden;
- 2e. geen „maximumbegroting” dient te zijn, hetgeen voor de autorisatiebegroting wel noodzakelijk is;
- 3e. dubbel tellingen bevat, doordat onderlinge verrekeningen tussen afdelingen of organen worden meegeteld als baten en lasten. Nodig is dus, dat men een categorisch ingedeelde autorisatiebegroting heeft, waarvoor de geraamde bedragen de maxima aangeven, waarboven het uitvoerend lichaam niet mag uitgaan. Daarnaast heeft men dan de organisch resp. functioneel ingedeelde begroting, welke de bestemming van de genoteerde bedragen aangeeft.

Zij is bindend voor le organen en hun onderafdelingen tegenover B. en W., en taakstellend, zodat zij in tegenstelling met de autorisatiebegroting geen „ruimte” bevat.

De Raad heeft te maken met de autorisatiebegroting, welke uitvoerig dient te worden toegelicht t.a.v. de bestemming van de posten, o.a. met behulp van de taakstellende begroting die als *bijlage* wordt toegevoegd.

Door dit stelsel wordt de greep van B. en W. op de onderdelen van de huishouding sterker, omdat nu de uitkomsten van het gevoerde beleid, getoetst aan de begrotingscijfers, regelmatig ter kennis komen van de verantwoordelijke instanties.

B a VI - 18

Gemeente-financiën, no. 3, Maart 1950

The Budget and the Works Manager

Mitchell, Kenneth B. — Dit artikel is het eerste in een serie, welke beoogt, de beginselen en de techniek van de budgettering uiteen te zetten op een wijze begrijpelijk voor bedrijfsleiders en andere praktijkmensen. Na een algemene inleiding wordt vastgesteld, dat de meest bruikbare budgetperiode is het jaar verdeeld in dertien perioden van acht en twintig dagen.

B a VI - 18

Factory Manager, Mei 1950

Het Routing Vraagstuk

Bosboom, Ir. P. H. — Aan de hand van het voorbeeld van een bedrijf dat blikken bussen vervaardigt, wordt het gebruik van routing-schema's besproken. Er zijn altijd meerdere routingschema's van eenzelfde geval mogelijk: zo kan men in het besproken voorbeeld b.v. uitgaan van het aantal vervoerde kilogrammen per dag, of van het aantal vervoerde kubieke meters per dag, of van het dagelijks aantal ritten tussen de relaties, onderscheiden in leeg en met lading.

Voor elk geval afzonderlijk moet die techniek worden gekozen, welke voor de economie van het interne transport de beste oplossing biedt.

Men moet komen tot een totale kostenvergelijking der verschillende mogelijke oplossingen. Men kiest dus het routingschema, dat deze vergelijking kan vergemakkelijken, doordat het de wezenlijke factor of factoren op de voorgrond brengt. In het gegeven voorbeeld was dit het z.g. relatie-schema.

B a VI - 19

Tijdschrift voor Efficiëntie en Documentatie, Nr. 5, Mei 1950

VII. LEER VAN DE ARBEIDSVOORWAARDEN

Die Aufgaben der Psychotechnik

Ackerman, Albert — De functie van de psychotechniek (gezien als „toepassing der wetenschappelijke psychologie in dea Techniek'') wordt in het kort geschetst.

Besproken worden de personeelselectie, het beroepsbeeldonderzoek, de opleidingsproblemen, en de bijzondere vraagstukken t.a.v. de opleiding voor leidende arbeid. Vooral het laatste is in de maatschappij van vandaag van het grootste belang. Het gaat hier meer om een bewustmaking dan om een scholing in het gebruik van hulpmiddelen e.d.

B a VII - 5

Industrielle Organisation, 1950, nr 4

Stereophoto-grammetrie und Bewegungsstudien

Zeller, Max — Hier wordt een geïllustreerde bespreking geboden van een nieuwe methode voor het vastleggen van bewegingen op de film, welke in het laboratorium van de universiteit Zürich wordt toegepast.

Deze methode maakt het mogelijk een zeer nauwkeurig ruimtebeeld van de beweging te verkrijgen en aldus verschillende bewegingen met elkaar te vergelijken.

B a VII - 5

Industrielle Organisation, 1950, nr. 4